

رهنمودهای پیرامون کتاب و کتابخانه

قسمت سوم

رغبت مطالعه در کودکان و نوجوانان

لحظه از پرس و جو باز نمی ماند، او از گفت و شنود با شما نکات فراوان می آموزد و شما از راه شنیدن حرفهای او، به رشد یا عقب ماندگی فکریش بهتر پی می برید. ممکن است این سؤال برای شما مطرح شود که: کنجکاوهای کودک چه ارتباطی با خواندن و مطالعه او دارد؟ در جواب باید گفت که: خواندن و مطالعه چیزی نیست جز استفاده و بهره گیری از سرمایه های فکری و تجربی و معلومات قبلی دیگران و اگر کودک کنجکاو بار آید و از سؤال کردن نترسد و پرهیز نکند، عادت می کند که همیشه بدنبال کشف چیزهای تازه و تجربه های جدید تر برود و ندانسته ها و ناشناخته های خود را کشف کند. وقتی که دانستیهای کودک گسترش یافت؛ همین قدر که فن خواندن را آموخت مطالعه برایش آسان و امکان پذیر می شود و چون آنچه را که می خواند می فهمد، به مطالعه کردن علاقمند می شود. اما شرط اصلی علاقمندی کودک این است که، شما روشهایی که کودک را به گفت و شنود و دانستن بیشتر در سنین پیش از مدرسه و نخستین سالهای تحصیل علاقمند می کند بکار ببرید، زیرا، آغاز این دانش اندوزی و تجربه از همان نخستین سالهای کودکی است، از همان زمانی که پدر و مادر و معلم باید در خانه یا کودکستان و دبستان کودک را به حرف بیاورند و با دقت و علاقه به سؤالها و کنجکاوهایش جواب دهند و امکاناتی برایش فراهم کنند که، بیشتر سؤال کند. شک نیست که برای رسیدن به این نتیجه باید وسایل مطمئنی به خصوص مجلات و کتابهای مفید خاص

یکی از عوامل برانگیزنده در امر مطالعه حس کنجکاوای است، اگر مطالعه برای انسان به صورت وظیفه جلوه گر شود، رغبت های مطالعه هم کمتر می شود، اما با برانگیختن حس کنجکاوای چه بسا خود انسان با حوصله فراوان آن را پی گیری و بدان اهمیت دهد.

اگر کودک احساس کند که شما علاقمند به حرف زدن با او هستید و با دقت و حوصله به حرفهایش گوش می دهید و به سئوالات و کنجکاوهایش جواب می گوئید یک

○ کتاب، دریچه ای است به جهان شگفت انگیز علم و معرفت و مطالعه راهی است بسیار ساده و عملی برای پرورش استعداد های خداداد انسان و آموزش علوم و فنونی که او را در مسیر رشد راهنمایی کند.

اگر بتوانیم «مطالعه» را در انسان به صورت «عادت» در آوریم، دیگر ارتباط او با جهان دانش و آگاهی سخت و ممتنع نخواهد بود و بدون هیچ زحمت و مرارتی خواهد توانست از راه مطالعه، درک و اندیشه خود را نسبت به جهان هستی رشد و تعالی بخشد. اما باید توجه داشت که تبدیل این علاقه به عادت باید از دوران طفولیت انسان شروع شود.

کودکان، در اختیار داشته باشند.

«آمادگی برای خواندن»

کودک مقدمات خواندن را بطور رسمی در کلاس اول دبستان یاد می‌گیرد، اما درستی و سرعت این یادگیری با اینکه تا حد زیادی با روش معلم و چگونگی کتابهای درسی و وسایل کمک آموزشی بستگی دارد، بر پایه‌هایی استوار می‌شود که پدر و مادر و نزدیکان کودک یا مربی او برپا کرده‌اند. وقتی که شما در خانه یا در کودکستان با کودک بازی می‌کنید و با او حرف می‌زنید، ممکن است هرگز به این فکر نباشید که اندیشه و ذهن کودک را برای خواندن و مطالعه آماده می‌کنید. او به هنگام بازی و گفتگو با شما بسیاری از چیزها را که در خواندن و مطالعه اثر فراوانی دارد می‌آموزد. ولی اگر شما از آماده کردن او برای خواندن و مطالعه احساس خستگی کنید و برنامه‌ای منظم برای کتاب خواندن، بازی کردن و حرف زدن با او نداشته باشید، نباید انتظار داشته باشید که او در کلاس اول دبستان خواندن را به آسانی یاد بگیرد و بعدها نیز در کار مطالعه پیشرفتی قابل ملاحظه و مطلوب داشته باشد. کودکانی که در بزرگی در شمار مطالعه کنندگان خوب و ماهر قرار می‌گیرند بیشتر آنهایی هستند که خوب فکر کردن، خوب گوش کردن، و خوب حرف زدن را، در کودکی آموخته‌اند.

گفتگو با کودک را باید از همان آغاز کودکی شروع کنید، اگر چه امروزه اغلب شما در خارج از خانه یا در خانه گرفتار کار و زندگی و غوغای تلاش معاش هستید و گاه خستگیهای

ناشی از کار حوصله ای برایتان باقی نمی‌گذارد، اما نباید از همدمی با کودکان، قصه گویی، کتابخوانی و همبازی شدن با آنان غافل شوید و باید بکوشید تا با پاسخگویی به کنجکاویهای کودکان اوقاتی از روز را به برآوردن نیازهای روانی و عاطفی آنان اختصاص دهید. ابتدا ممکن است به این نتیجه برسید که همه اش خودتان حرف زده‌اید و چیزی از او نشنیده‌اید، اما، لبخندها و نگاهها، خنده‌ها و صداهای غیر مفهوم او نشان می‌دهد که او هم با شما حرف می‌زند. اما برعکس کودکی که تمام وقت در کنار بزرگترها باشد، ولی نگوید، نشنود و با او حرف نزنند و به حرفهایش گوش ندهند، معمولاً در خواندن و مطالعه در شمار عقب افتادگان قرار می‌گیرد. گاهی دیده شده است که بعضی از کودکان دوقلو در صحبت کردن و خواندن و مطالعه عقب افتاده و ضعیف و کند هستند علت این ضعف و عقب افتادگی این است که دوقلوها بیشتر وقتشان را در کودکی با یکدیگر می‌گذرانند و ارتباط فکری و فرهنگی آندو محدود به همان چند کلمه‌ای است که می‌دانند و برای هم می‌گویند. کودکان مقلدهای عجیبی هستند که اگر از همان آغاز کودکی با آنان درست و شمرده صحبت کنید، عادت خواهند کرد که همیشه درست حرف بزنند و منظور خود را به خوبی بیان کنند، اگر بگذاریم کودکان به غلط گویی عادت کنند بعدها که شکل «صحیح» کلمات را در کتاب می‌خوانند نمی‌توانند به آسانی معانی آنها را دریابند و صورت «غلط» آن را که در ذهنشان نقش بسته است فراموش کنند.

• بلند خواندن کتاب و مجله مناسب کودکان توسط بزرگترها از سه سالگی تا دوازده سالگی اهمیت بسیار دارد و چنانچه باروش منظم و برنامه‌ای اصولی، انجام پذیرد، در ترغیب کودک به مطالعه مؤثر است.

• بلند خواندن کتاب یا مجله را زمانی برای کودک آغاز کنیم که توانایی درک مطالبی را که برایش می‌خوانیم داشته باشد.

نقش رادیو و تلویزیون در امر مطالعه کودکان.

رادیو و تلویزیون یکی دیگر از عوامل مؤثر در آمادگی برای مطالعه است. شنیدن برنامه‌های رادیو و دیدن برنامه‌های تلویزیون، گذشته از اینکه دانش کودکان را در موضوعهای قابل درکشان گسترش میدهد، به آنان کمک می‌کند که روز بروز کلمه‌ها و جمله‌های بیشتری را با تلفظ صحیح، از راه حافظه سمعی و بصری خود یاد بگیرند. شک نیست که استفاده از این وسایل سمعی و بصری برای کودکان باید تابع شرایط و محدودیت سنی او باشد.

نباید فقط به این علت که این برنامه‌ها دارای فوایدی برای کودک هستند، در استفاد از آنها زیاده روی کرد. زیرا نباید از عدم آمادگی ذهن کودکان در فهم موضوعها و گفتارهای سنگین و نامناسب غفلت کرد.

هر چند خوشبختانه روز به روز مربیان و معلمان به روشهای مفیدتر و

نتیجه بخشتری در تعلیم و تربیت کودکان دست می یابند و معلمان جامعه بیشتر به اهمیت سرمایه گذاری معنوی در پرورش قوای فکری و رشد شخصیت و استعداد های کودکان پی می برند معذالک همانطور که بر خواندنی های کودک دقت و توجهی ویژه داریم، به دیدنیها و شنیدنیهای او هم باید عنایتی خاص داشت. امروزه بیشتر وسایل ارتباط جمعی، قسمتی از برنامه های خود را به کودکان و نوجوانان اختصاص می دهند و اگر همه اینها درست به کار برده شود، بی گمان در پرورش اندیشه و استعداد و ذوق کودکان اثری شگرف دارند.

بعضی از مادران و پدران علاقمند هستند که کودکانشان زودتر از معمول، قادر به خواندن شوند و به این قصد در سنین پیش از مدرسه آنها را وادار به خواندن می کنند یا در همان نخستین روزهایی که کودک را به دبستان فرستاده اند از روش کار معلم و مدرسه اظهار نگرانی و نارضایتی می کنند. و به سرزنش کودکانشان می پردازند. اما! آیا این روش صحیح است؟

آیا کودک باید خواندن را پیش از مدرسه بیاموزد؟

جواب این سؤال بستگی به رشد فکری کودک دارد. بعضی از کودکان چهار پنج ساله در خانه یا کودکستان، پیش از شروع تحصیل، به علت آنکه رشد فکری پیشرفته تری دارند و امکانات و شرایط زندگی خانوادگی محیطی مناسب برای علاقه مند کردنشان به کتاب و مطالعه فراهم کرده است، مقدمات خواندن را به خوبی می آموزند و چون همیشه در خانه

با کتاب، مجله و روزنامه احاطه شده اند به آنها دل می بندند و به تقلید از بزرگترها رو می آورند، زیرا احساس می کنند که با این کار می توانند مورد قبول و علاقه بزرگترها واقع شوند. پس می توان گفت: آن کودکی، آمادگی لازم برای خواندن و مطالعه دارد که فکرش به اندازه کافی رشد کرده باشد. رشد فکری کودکان معمولاً گذشته از هوش عمومی، استعداد و آرامش عاطفی ایشان تابع شرایطی است که به بعضی از آنها اشاره می کنیم:

۱- سن کودک: معمولاً از دو کودک که در شرایط مساوی هستند، آن که حتی شش ماه کوچکتر است رشد فکری کمتری دارد.

۲- جنس کودک: به تجربه ثابت شده است که دختران زودتر از پسران رشد می کنند و مشکلاتشان در یادگیری خواندن از پسران کمتر است.

۳- وضع جسمانی کودک: کودکانی که رشد متناسب جسمی دارند، از سلامت کامل برخوردارند و از لحاظ بینائی و شنوائی و گویائی نقصی در ایشان مشاهده نمی شود، زودتر خواندن و مطالعه را یاد می گیرند.

۴- زبان شفاهی کودک: کودکانی که کلمه های بیشتری می دانند، کلمه ها را درست تلفظ می کنند و معانی آنها را می دانند و عادت به درست گوش کردن و درست حرف زدن دارند، زودتر خواندن و مطالعه را می آموزند.

۵- دانستیهای قبلی کودک: کودکانی که پیش از مدرسه به کتابها و مجله های خاص کودکان دسترسی داشته اند و اولیای ایشان طبق برنامه ای منظم و با روشی درست برایشان

کتاب و مجله خوانده اند، به حرف زدن و کنجکاوی بودن و سؤال عادت کرده اند و با حوصله و دقت به ایشان جواب داده شده است و با برنامه منظمی در بازیها و گردشهای گوناگون و متناسب سن خود شرکت کرده اند و به طور کلی از راه گفت و شنود (رادیو، تلویزیون و فیلم، بلند خوانی کتب و مجله و تجربه و مشاهده) دامنه دانش و بینش آنان گسترش یافته است، زودتر خواندن و مطالعه کردن را یاد

*** باید بدانیم**

که کودکان

همواره در افکار، عقاید،

خواسته ها و نیازهای نخستین

سالهای کودکی خود باقی

نمی مانند، روحشان نیز مانند

جسمشان رشد می کند و در

هر زمان نیاز به کتابهایی دارند

که متناسب با رشد شخصیت،

فکر و اندیشه آنان باشد.

می گیرند.

دلبستگی کودک به مطالعه.

معمولاً کودکان چهار- پنج ساله

بیشتر از کودکان کوچکتر خود را به

کتاب و مطالعه علاقه مند نشان

می دهند. آنها واضحتر صحبت

می کنند، بیشتر حرف می زنند، بیشتر

سؤال می کنند و نسبت به هر چه

می بینند بیشتر کنجکاوی نشان

می دهند. دنیا برای این گونه کودکان

بزرگتر می‌نماید و کودک می‌کوشد که هر چه بیشتر ناشناخته‌های دنیای بزرگ پیرامون خویش را بشناسد.

اما این آموختن باید آن قدر توام با مهر و توجه به علائق کودک باشد که، در همان آموختن مقدمات خواندن و مطالعه کردن او را از کتاب بیزار نکند. در همه این کارها همواره باید به یاد داشته باشیم که هرگز کودک را به اجبار وادار به مطالعه نکنیم.

*** هرگز نباید کودک را بزور به شنیدن مطالبی که برایش**

می‌خوانیم، وادار نمائیم بلکه باید ترتیبی اتخاذ کرد که علاقه او برانگیخته شده و خودش از ما بخواهد که برایش کتاب یا مجله بخوانیم.

*** درانتخاب کتاب برای کودک، بهتر است که از ذوق و سلیقه خود کودک نیز کمک بگیریم.**

بلند خوانی برای کودکان:

اگر کودک به مرحله‌ای برسد که از مطالعه لذت ببرد دیگر برای پدر و مادر و مربی و معلم جای نگرانی نیست زیرا خود کودک برنامه‌ای برای مطالعه خویش تنظیم خواهد کرد و بلند خوانی کتاب و مجله اثر سازنده‌ای در رسیدن کودک به این مرحله دارد. کودک می‌خواهد بخواند و اگر آنچه را

می‌خواند گیرا و شوق‌انگیز و درخور فهم خود بیابد به مطالعه کردن علاقمند می‌شود. اما بسیاری از کتب و مجله‌هایی که ما در اختیار کودک می‌گذاریم و انتظار داریم که او را در خواندن آنها سرگرم و راضی بینیم با توجه به نیاز و توانایی او تهیه نشده‌اند. بعضی از مربیان و معلمان این کمبودها را از راه‌های دیگری که در زیر به آنها اشاره می‌کنیم جبران می‌کنند:

الف - بلند خواندن بهترین داستانهایی که برای کودکان نوشته شده است.

ب - انتخاب کتابها و مجله‌هایی که با توجه به توانایی کودک در خواندن و درک او تهیه شده است.

ج - تهیه خواندنیهای آسان برای کودک، با توجه به تجربه‌ها و توانیهای او.

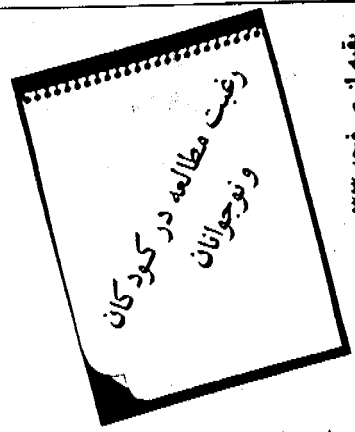
اولیاء تربیتی کودک می‌توانند بهترین سرمشق برای علاقمند کردن کودک به مطالعه باشند. این سرمشقا غیر مستقیم به او می‌آموزند که مطالعه کردن شادی بخش است.

کودک از راه علاقمند شدن به مطالعه، درهای دنیایی پر از زیبایی را به روی خود گشوده می‌بیند. احساسات و عواطفش رشد می‌کند و تلطیف می‌شود. اعتماد به نفس، سازگاری با محیط، بردباری و احترام به دیگران و راه زندگی در جامعه را بهتر و سریع‌تر یاد می‌گیرد. بدین منظور بلند خواندن کتاب و مجله مناسب کودکان از سه سالگی تا دوازده سالگی اهمیت بسیار دارد اما این کار باید مطابق برنامه و با روش منظم و حساب شده‌ای صورت گیرد، لذا توجه به نکات زیر ضروری است.

بلندخواندن کتاب یا مجله را زمانی برای کودک آغاز کنید که او توانایی درک مطالبی را که برایش می‌خوانید داشته باشد. کتاب یا مجله‌ای را برای خواندن انتخاب کنید که واجد تمام شرایط یک کتاب یا مجله خوب و مناسب باشد. خواندن مطالب سنگین و نامناسب برای کودکان ممکن است آنان را از کتاب و مجله بیزار کند یا اثری نامطلوب در شخصیت و عواطف و احساسات آنان به جا بگذارد یا مطالبی را به غلط در ذهن آنان جایگزین کند.

هرگز او را به زور وادار به گوش دادن مطالبی که برایش می‌خوانید نکنید. باید به ترتیبی علاقه او را برانگیزید که خودش از شما بخواهد که برایش کتاب یا مجله بخوانید.

برای بلندخواندن کتاب و مجله برنامه منظمی تنظیم کنید و سعی کنید که کودک به همان میزان که در زمان معینی منتظر ناهار یا شام می‌ماند منتظر بلند خوانی شما باشد. ممکن است بلند خوانی به این ترتیب شروع شود که ابتدا کودک از شما بخواهد قصه، داستان یا مطالبی را از کتاب یا مجله‌ای که برایش انتخاب کرده‌اید بخواند یا از شما بخواهد که مطالبی را که قبلاً خوانده‌اید برایش تکرار کنید. در این صورت به میل او عمل کنید؛ به او فرصت بدهید که درباره آنچه برایش می‌خوانید با شما حرف بزند و سؤال کند؛ ممکن است لازم باشد که چندبار مطالبی را برایش بخوانید تا عکس العمل را در کودک، درباره آنچه برایش خوانده‌اید ببینید. اگر چنین شد، خودتان را خسته و بی‌علاقه نشان ندهید، بگذارید برای مدت زمانی که خودش می‌خواهد، آن کتاب

یا مجله محبوب او باشد.

به هنگامی که می خواهید کتاب یا مجله ای را برای کودک بلند بخوانید بگذارید که او در جای راحتی که می خواهد بنشیند خود او کتاب یا مجله را بدست بگیرد و به تصاویر و نوشته های آن نگاه کند. اگر در وسط کار احساس کردید که خسته شده است، کمی به او فرصت استراحت بدهید زیرا او در این زمان آزاد، از دیدن تصاویر کتاب یا مجله چیزهای تازه ای کشف خواهد کرد.

شما همیشه موفق نخواهید شد که کتاب و کودک را با هم در یک جا جمع کنید.

گاهی این شنوندگان کوچک آرام نمی گیرند و برنامه بلند خوانی شما را برهم می زنند. اما بگذارید زمانی به شنیدن پردازد که نسبت به این کار اظهار علاقه می کند. بلندخوانی برای کودکان شش-هفت ساله که در کلاس اول درس می خوانند، بهترین راه ارضای کنجکاوی آنان است. داستانها و مطالبی که در خانه برای می خوانند، کافی نیست. در این هنگام بیشتر نیاز دارد که در خانه و مدرسه با برنامه ای منظم برایش کتاب و مجله بخوانند.

کودک در این زمان بیش از پیش قادر خواهد بود که داستان یا مطالبی را

که برایش خوانده در خاطر بسپارد و بازگو کند. دیگر مانند گذشته همه مطالبی را که برایش می خوانید بی چون و چرا نخواهد پذیرفت.

حالا دیگر می خواهد بداند که چرا قهرمان داستان به کاری که در داستان مطرح شده است دست زده است. به کلمه ها و جمله ها و تصاویر دقیقتر می شود و بیشتر سؤال می کند و دیرتر قانع می شود اینها نشانه هایی است از آنچه هدف مربی و معلم در علاقه مند کردن کودک به مطالعه بوده است و گویای این نکته است که کودک به سوی مطالعه مستقل روی آورده است.

نکاتی چند پیرامون انتخاب و معرفی کتاب.

اگر کودک را با روشی صحیح با کتاب آشنا کنیم، از چهار پنج سالگی دوست دارد که خود مالک کتاب باشد و اگر در خانه جای مخصوصی برای نگهداری کتابهایش به او بدهیم به نظم و دقت در نگهداری کتابها تشویق شده و علاقمند می شود که روز به روز کتابهای بیشتری بدست بیاورد، در این زمان است که بیش از پیش باید در انتخاب کتاب مناسب برای مطالعه مستقل کودک دقت کنیم و مربیان باید همواره این موارد مهم را که تنها بخشی از موارد قابل ذکر است، و رعایت آنها اثر سازنده ای در راغب کردن کودکان به مطالعه دارد مورد توجه قرار دهند.

(۱) باید بدانیم که هر کودک با سلیقه و ذوق خاصی بدنیا نمی آید. ذوق و سلیقه او متأثر از آموخته هایی است که از دیگران می آموزد و کتابی که برای او انتخاب می کنیم در پرورش و هدایت ذوق و سلیقه او نسبت به

کتاب تأثیر بسیار دارد. به این سبب نباید انتظار داشت که همه کتابهای کودکان مورد پسند همه کودکان قرار گیرد.

(۲) باید بدانیم که کودکان همواره در افکار و عقاید و خواسته ها و نیازهای نخستین سالهای کودکی خود باقی نمی مانند، روحشان نیز مانند جسمشان رشد می کند و در هر زمان به کتابهایی نیاز دارند که متناسب با رشد شخصیت و فکر و اندیشه آنان باشد و از اینکه به قهقرا کشیده شوند رنج می برند.

(۳) در انتخاب کتاب برای کودک بهتر است که از ذوق و سلیقه خود کودک نیز کمک بگیریم. می توانیم او را همراه خود به کتابفروشی ببریم تا خودش نیز کتاب را از نزدیک ببیند، آن را ورق بزند و به خواندن کتابی که برایش انتخاب می کنیم علاقمند شود. اگر کودک کتابی را انتخاب کرد که مناسب با روحیه و سن او نبود و احیاناً مطالبی بدآموز داشت باید خیلی ملایم و با استدلالی در حد توانائی و فهم او نظرش را تغییر داده و بلافاصله با ارائه کتابی مناسب توجه اش را جلب کنیم.

(۴) کودک پیش از پیروی از دستورهای شفاهی که ما درباره راه صحیح استفاده از کتاب و نگهداری از آن به او می دهیم، روشی را تقلید می کند که ما خود در مورد استفاده و نگهداری از کتابهایمان به کار می بریم. او باید عملاً ببیند که ما نیز کتاب را پاره و کثیف نمی کنیم، صفحه های آن را به هنگام ورق زدن «تا» نمی کنیم، با دست کثیف

معاشرت، ضرورت...

بقیه از صفحه ۵۹

باید تشکیل دهد. خوش خلقی، معاشرت را تنوع می بخشد و خستگی و یکنواختی را از بین می برد. عملاً هم خودما در معاشرتهای، کسانی را برمی گزینیم که خوش اخلاق و باصطلاح «خوش مشرب» باشند. صاحب معراج السعاده در اهمیت این عامل می گوید: «بعضی از بزرگان گفته اند: که اگر مصاحبت و همنشینی کنم با فاسق فاجر خوش خلق دوست تر دارم که با عابد کج خلق بنشینم.»^{۲۰}

با نشاط بودن در رفت و آمدها و بخصوص آن را در چهره و برخورد با دیگران ظاهر ساختن، به دیگران جرأت می دهد تا با ما گرم بگیرند و نزدیک شوند و به عکس تندخویی، چهره آندوهناک، گرفتگی چهره، نه تنها موجب فراری دادن دیگران است بلکه، اتهامات زیادی را پشت سرما به دنبال خواهد داشت. پیامبر اکرم (ص) می فرماید: پیوسته بشاش و خوشرو باش که خداوند دوستدار گشاده رویان است و عبوسان مورد بغض و بی مهری او هستند.»^{۲۱}

عامل مهم دیگر در حفظ گرمی معاشرتهای، استفاده صحیح و به موقع از زبان و بیان است.

کسی که زبانش را درست بکار بگیرد، موجبات گرمی ساختن خویش را فراهم آورده است. دستورات متعددی درباره بکارگیری زبان، امامان و بزرگان ما توصیه فرموده اند از جمله اینکه: زیاد

بقیه در صفحه ۶۴

می دهد. از اینرو بر همه اولیاء لازم است که در جهت ایجاد رغبت به مطالعه فرزندانشان، سعی و تلاش جدی نمایند.

امید است، همه دست به دست هم داده و کودکان و نوجوانان که سرمایه های گرانقدر انقلاب اسلامی می باشند، نسبت به مطالعه و کشف حقایق علاقمند سازیم.

والسلام علی عبادالله الصالحین

گروه کتاب و کتابخانه

معاونت پرورشی

کتاب را ورق نمی زنیم، پس از مطالعه، کتاب را در هرجا که شد رها نمی کنیم، جای مشخصی برای کتابهایمان داریم، برای زمان مطالعه ارزش قائلیم و به خلوت و تنهایی به هنگام مطالعه، و به بحث و گفتگو درباره آنچه خوانده ایم علاقه داریم.

(۵) هرگز کتابی را که کثیف و پاره است برای مطالعه در اختیار کودکان نگذارید، کودک گذشته از اینکه رغبتی به مطالعه این گونه کتابها نشان نمی دهد، در نگهداری و پاکیزه نگهداشتن آنها نیز کوششی به کار نمی برد و به تدریج به این کار عادت خواهد کرد.

(۶) اگر کتابی در زمینه آزمایشهای علمی یا کاردستی و بازی و سرگرمی در اختیار کودک می گذاریم و کودک با مطالعه آن باید از دستورهایی پیروی کند، تا با استفاده از وسایلی، آزمایشی را انجام دهد، یا چیزی را درست کند، همراه با کتاب آن وسایل را نیز تهیه کنید و در اختیار کودک بگذارید، تا بتواند از کتاب بطور کامل استفاده کند.

(۷) هرگز با توسل به تهدید و اجبار کودک را به مطالعه کتابی وادار نکنید؛ کودک باید از خواندن کتاب لذت ببرد و به این کار عادت کند، مجبور کردن کودک به مطالعه ممکن است او را برای همیشه از مطالعه کردن بیزار کند.

(۸) آنچه که حائز اهمیت می باشد، صمیمیت و علاقه ما به کودکان است که ما را در رابطه با تعلیم و تربیت آنان صبور می سازد. در مورد، رغبت به مطالعه نیز، این صمیمیت و علاقه اولیاء است که آنان را به سمت مطالعه و عادت بدان سوق

